
רשימות וסקירות

מתודש לחדש

איחוד ופילוג במחנה הערבי

בה לעיראק ומסוגלים לכונן בה חיים חדשים לעצמם, לבנות ולהיבנות, אם רק לא תהיה להם לרועץ המדיניות השובי-ניסמית והסרת השחר של כת-המופתי, והנזיהים אחריו בקרב הפלויטים הערבים.

אפשר שזו היתה אחת הסיבות העיקריות שהגיעו את גאמל עבדול נאצר, הרואה עצמו אפיטרופס לאחדות ערב, לתכנן הקמת „ממשלה פלשתינאית“ ברצועת עזה, עם המופתי הירושלמי, האג' אמין, בראשה, יתשימש גם גרעין ל„שיחרור פלשתינה“ בעתיד רחוק יותר, גם אמצעי לחץ ומנוף לפעולה נגד ממשלת הירדן, אשר חצי מיליון הפלויטים הערבים שבתוכה גורמים להוסיף הצעיר דאגות חמורות, ואשר סוכני המופתי, רוצחי אביר-זקנו עבדאלה, מוסיפים לפעול ביניהם בהצלחה, תוך שימוש בתומר תעמולה מצרי ובכסף סעודי.

חידושה של „ממשלה פלשתינאית“ מדור-מה כזאת נוח לו לנאצר גם מטעם אחר, שהרי על ידי כך, הוא סבור, אפשר להסתלק מאחריות רשמית לכל מעשי רצח וטרור של מפתננים לגבולות ישראל ולהיות פטורים גם מעונשו של או"ם. הרי המופתי

בשבועות האחרונים היונו עדים להתפתחויות נמרצות במחנה הערבי. איחוד סוריה עם מצרים תחת דגלה של „הרפובליקה הערבית המאוחדת“ היה לעובדה, וכן היה לעובדה איחודן של ממלכת עיראק וממלכת הירדן ב„פדראציה הערבית“, שהיתה בעיקר תשובה לסכנה שנפתחה מדרום, מקהיר. משני הזיווגים נראה הראשון כצופן בחובו אפשרויות יותר של התפוצצות, שהרי שני השותפים כאחד, מצרים וגם סוריה, אינם עשויים להשלים זה את החסר לזה, הואיל ושניהם כמעט מחוסרי-כל, פרט למיצרך אחד, והוא הנשק הסובייטי, המצוי קעת אצל שניהם בשפע. לשניהם קשה לשווק סחורתם — זה כותנן וזה חיטתו, ושניהם לומשים עין אל מעיינות הנפט של שכניהם. הזיווג השני נראה לכאורה יותר הגיוני, הואיל ושותף האחד, לפחות, עיראק, מבצע חכניות-פיתוח נרחבות, בזכות ההכנסות מאוצרות הנפט שלו, ויש לו כל הסיכויים להצליח בתכנון-תיו, אם יספיק כוההאדם העומד לרשותו. ואילו ממלכת הירדן יש בה עודף של כוח אדם בין מתושבי המקום הותיקים ובין מפלויטי או"ל לשעבר, היכולים להיות לבר-

מיליון כושים אפריקנים, שמונים מיליון מוסלמים אינדונזים, חמשים מיליון בסין, מאה מיליון בפאקיסטאן, ארבעים מיליון בברית המועצות ועשרות מיליונים בבור-מה, מאלאיה ויהודו. כל אלה מצפים ליד מאחדות. אכן התפקיד מחפש את גיבורו..."

משבר צפון־אפריקה

ותועלתו לנצר

לפני השעה החדשים העירונו על דפי ירחון זה: „אם לא תיפתח פירצה חדשה בחזית המערב, עתיד נאצר להפסיד בקרוב את עמדת ראש המדברים במשפחת הקול-נית של עמי ערב. לרוע המזל, נפתחה פירצה כזאת בצפון־אפריקה, עם החמרת משבר אלג'יר ועם התפתחות הסכסוך בין טונים לצרפת. מנהיגה של מפלגת „ניאור-דיסטור“ המתונה, בורגויבה, נתון בין המצרים. מצד אחד הוא רוצה לקיים את האוריינטאציה המערבית שלו, ומצד השני כבד עליו להצטם של הטוענים לאחדות עמי צפון־אפריקה והטוענים לתירות אלג'יר. המלך מוחמד המארוקי נתון במצב דומה, ואם גם פחות מסוכסך. בורגויבה, החולם על פדראציה של מארוקו, טונים ואלג'יר, והמתיוחס, בו בזמן באיבה ובחשדנות לנאצר ולמוזימותיו, נמצא בין הפמיש והסדן. רק לפני זמן קצר נוכח לדעת, כי נאצר לא יורתע גם מפני רצח, וכי סוכניו הפעילים תיכננו הכנית להתנקש בחייו, באמצעות אחד מאנשי בן־יוסף (מתומכי נאצר ומאויבי בורגויבה) שהוא עכשיו „גולה מדיני“ בקאהיר.

הפסדו של קלקול יחסים בין נאצר לבורגויבה יצא בשכרו של נאצר ברכישת אחדתם של רבים מבני אלג'יר, טונים ומארוקו, בעקבות ההתדרות היחסים בין מוסלמי צפון־אפריקה לצרפת. בשעה ששור-רות אלה נכתבות עדיין מאמץ התיווך ה-

יוכל לטעון שממשלתו אינה חברה באו"ם ולכן אין חובות הארגון הבינלאומי הלוח עליו. אלא שאזהרה ברורה שכבר הושמעה מירושלים, בירת ישראל, אינה מניחה מקום לספק בנוגע לתגובה הישראלית למקרה כזה, וכן למקרה שנאצר יעלה על דעתו, כי הגיעה שעתו לתבוע פינני הכוח הבינלאומי מרצועת עזה.

הספר שהוא פתח להבנה

אמרו: אילו קראו מדינאי העולם בעיון ובכובד ראש את ספרו של אותו רשע שהמיט שואה על אירופה וכליית על יהודי אירופה — את „מלחמתו“ — אפשר שהיו מגבירים הסיכוי למניעת מלחמת העולם השנייה, או לפחות, לקיצור רה ולחלשת מהלומותיה האיומות. בה במידה נכון לומר, שאילו קראו מדינאים מסויימים בעיון ובכובד ראש את ספרו של גאמל עבדול נאצר „שחרורה של מצרים“ (הפילוסופיה של המתפכה) שראה אור באנגלית עוד לפני שלוש שנים (עם הקדמה נלהבת מאת דורותי תומפסון) ודאי שלא היו מקילים ראש בדיקטאטור המצרי, הכניותיו ומגמותיו. גם אם אין להשוות כוחה של גרמניה הנאצית לכוחה של מצרים, הרי יש להשוות ערמתו ומזימותו של נאצר, תכניו המדיניים ותכני-סיסיו הדיפלומטיים, שגוען גדלותו ויצר ההשתלמות שלו, לאלו של אותו ארכי-ליסטים.

בספרו הנ"ל, אשר אם „פילוסופיה“ אין בו, „מהפכה“ ודאי יש בו, הוא מדבר על „שלושה מעגלים“, המעגל הערבי, המעגל האפריקני והמעגל המוסלמי. לפי תפיסתו, קאהיר עתידה להיות מרכזם של שלושת המעגלים האלה, ולחרוג בזאת מתחומי חצי האי (האסייתי) היבשת האחת (האפ-ריקנית) או האחדות. וכך היה מונה בספרו: „ארבעים מיליון ערבים, מאתים

הסודאני ובפרט החיילים הסודאניים, העולים לאין ערוך על חיילי מצרים, לא יקום ולא יהיה חלומו על „המעגל השני“ — כלומר: חלום ההשתלטות על ה**יבשת השחורה**, התפשטותה של ממלכת נאצר דרומה פירושה כמובן, התפשטות איזור ה**השפעה** הסובייטי בלב אפריקה בהסכמתו של נאצר, והוך שיחוף פעולה מלא אתו (במחיר איסורה של המפלגה הקומוניסטית במצרים או אפילו בסוריה). ואין זה סוד שמוסקבה מעדיפה, כאז כן עתה, שותפים פאשיסטיים ליד הגה השלטון על מפלגות קומוניסטיות מקומיות קטנות וחדלות-מעש.

נאומו של פינלטר

מבשר שידוד מערכות

והנה, אין לצפות, שכרית המועצות תמשיך ידיה מה„אימפריאליזם החדש“ בשל סכנת הבערת עולם הכרוכה בו. מעצמה זו לא נרתעה מלהכין את נאצר בשנת 1956 להתמודדות עם צבא ישראל. ואלמלא הקדים צה"ל ומחץ ראשם של המצרים. בסופה של אותה שנה מי יודע להיכן היו הדברים מגיעים אף מבחינת הצלת שלומו של עולם ולא רק שלומה ובשחונה של ישראל בלבד. אבל אפשר ואפשר לצפות שממשלת ארצות הברית הגיע לבלל ההכרה, כי מוזימות נוספות להתנקש בעצמאותה ובגבולותיה של ישראל, כמוהן במוזימות ללכות אש מלחמת עולם חדשה. וכי אין לסמוך עוד בשום פנים ואופן על נאצר וקציניו שיכבשו את יצר הכיבושים ואת רוח ההרפתקנות שאחזתם.

מבחינה זו של שינוי תפיסה אופייני נאומו של מי שהיה מזכיר האו"רית האמריקנית, מר. תומאס פינלטר, שהושמע במושב מועצת הועד הפועל של הסתדרות ציוני אמריקה בראשית חודש זה. פינלטר הוא אישיות בעלת מחשבה מקורית ובעלת בקיאות רבה גם בכעיות ההגנה וגם ב-

אמריקני-בריטי תלוי ועומר, ואילו נאצר לומש עין אל „המעגל השני“, של 200 מיליון כושי אפריקה. והוא ממתין. נדמה לו שהזמן פועל לטובתו ושמו כ„משחרר הסואץ ומדכור הקולוניאליזם המערבי“ הולך לפניו.

הצלחות וכשלון בצידן

אך אין הצלחות בלי כשלונות. אמנם, עלה בידי נאצר להפתיע, אם ברב ואם במעט, מערב ומזרח באחד, בבצעו את איחוד סוריה ומצרים תחת הנהגתו ובהתקן את המפלגה הקומוניסטית הסורית, שמנהיגה בוגדאש נמלט לחו"ל. את וא-שינגטון הרגיע בהנחה הרווחת, שהציל את סוריה מאימה משטר קומוניסטי לאל-חר, ואילו את דעתה של מוסקבה הניח בהתקפות-הדברים שאינן פוסקות על הקו-לוניאליזם המערבי ועל ישראל כאחד. אך גם זו גם זו נוכחו לראשונה לדעת, כי אותו הדיקטאטור של קש מסוכן יותר מכפי ששיערו תחילה, ועלול לפעול על דעת עצמו ולא רק להכריז הכרזות אלא גם לעשות מעשים של סכנת מלחמת עולם בצידן.

מעשה כזה, שסופו כשלון בולט היה נסיונו של נאצר לדרוש שינויי גבולות **מסודאן** השכנה בדרום, שעה קלה לפני הבחירות לפרלמנט הסודאני. נסיונו של נאצר להשפיע על הבחירות על ידי איזמים ולהפחית השפעתה של מפלגת „אומה“, המתנגדת לאיחוד עם מצרים, ואשר מנהיגה האליף הוא כיום ראש ממשלת סודאן. מפלגת „אומה“ נצחה בבחירות וזכתה לתוספת מקומות בשני הבתים ואילו מפלגת „האיחוד“ הפסידה, וכך קיפח נאצר במו ידיו את סיבוינו לנצחון בבחירות סודאן. אלא שנצחון בבחירות אינו כמובן, הדרך היתירה שהדיקטאטור המצרי רואה לפניו לשם כיבושה של סודאן בדרך שלום. הוא יודע, כי בלי השתלטות על מקורות היאור וכלי ניצול כוח האדם

רעיון התוקפנות ומלחמת התגמול העלול להמיט רק שואה עליהם ועל העולם. במאמצים אלה מיועד פינלטר תפקיד מרכזי להודו של נהרו.

והנה אין כל ספק שהודו של נהרו היתה צריכה ויכולה למלא תפקיד כזה. הן מבחינת מעמדה המכובד בין אומות אסיה והן מבחינת הנאמנות של נהרו לתורת גאנדי רבו (במקום שאין הדבר סותר את האינטרסים התיוונים של הודו ואת עצם בטחונה של המדינה, כבמקרה קאשמיר, למשל). אך מי שקרא בעיון הצהרותיו הקודמות של נהרו, וכן את שיהתו המדי איבה עם מר משה שרת (שפורסמה בעתון נות וגם בספר המסע של מר שרת, „משוט באסיה“) לא יוכל לתלות תקוות רבות מדי במנהיג אסיתי מפורסם זה לגבי מדינת ישראל. שהרי אין יוכל נהרו לפנות אל שליטי ערב בתביעה לפנות אל המצפון ולא אל יצר השנאה, אם הוא עצמו עדיין חוכך בדבר, אם להחליף עם ישראל נציגים דיפלומטיים. ושוקוליו הפרו-ערביים (ובפרט חשבנותיו עם המיעוט המוסלמי במדינתו ועם פאקיסטאן אויבתו) אומרים לו לסמות מקו התגיון והצדק. אכן, כשהיה צורך לגנות את מדינת ישראל על פעולת סיני לא חשש לנקוט לשון „תוקפנות“. ואילו בנידון פרשת הונגריה חשש וחשש משום מה דבק בו גם כן משהו כהחשש של „פן ירכו“ הקדמון (שימיו מימי פרעה מלך מצרים ועד ימי אירופה החדשה) וחשש זה דבק בו בימי לימודיו באנגליה (עיון באבטוביוגרפיה שלו), ואף אחר כך מתוך מגע עם מדינאי ארץ האיים ומנהיגי הליובור הבריטיים. אם היה מי שסבר כי אסיה תודעו יותר מיבשה אחרת לנוכח המבך ההיטלראי, מעות היתה בידו. שהרי באסיה רגילים למות מיל-יונים מרעב וממגיפות. ולכן אפשר שרי-שומו של רצח המוניים הוא פחות עני, גם

בעיות מדיניות התוץ של ארה"ב. ושאלת עתידו ובטחונו של איזור המזרח התיכון מעסיקה אותו לא מהיום. אף שהוא דימוקראט אדוק מאנשי ממשלת טרומאן לשעבר. דעתו נשמעת גם בחוגים רפוב-ליקניים ולספרו המדיני שעתיד להתפרסם באביב מצפים בעניין.

דברו על סכנות המלחמה במזרח התיכון הגדיר פינלטר את המצב כמצב של „דומיה שלפני סערה“ ואמר, כי לדעתו הסכנה הגדולה ביותר לשלום העולם נשקפה מאיזום של הערבים על קיומה של מדינת ישראל ומהקלטתם הנתושה שלא להכיר במדינה ולהתגרות בה מלחמה בשעת הכושר הראשונה. הוא הודה, כי „ערובת השלושה“ לגבולות שביתת הנשק של ישראל ושכנו-תיה, אותה ערובה אמריקנית-אנגלית-צרפתית הופרה, כאשר שלוש המעצמות הסתכלו בזיונה של מצרים על ידו הסובייטים ולא מנעו בעד המעצמה הקומו-ניסטית מלהפוך את מדבר סיני ורצועת עזה למקפצה של פלישה מצרית לישראל; ומלבד צרפת לא נעשה נסיון רציני מצד המעצמות הערבות לספק לישראל נשק מגן הראוי לשם זה. אף על פי כן, הביע דעתו שיש להחדש ערובה זו ולחזקה, והפעם מתוך כוונה כנה הקיימה. ולא רק לתקנתה של מדינת ישראל, אלא גם להצלת שלום העולם הרעוע.

יתר על כן. מר פינלטר הדגיש, כי על אמריקה לנקוט יזמה נמרצת על במת או"ם ובכל כמה בינלאומית אחרת ואף דרך הציונורות הדיפלומטיים הרגילים, לשכנע את עמי אסיה, שרובם ככולם רוצים בשלום וביציבות בעולם למען יוכלו לפתח ארצותיהם ולבסס שלטונותיהם בארצות אשר לא כבר הגיעו לעצמאות ולחיו חירות — שעליהם להשפיע על מדינות ערב בכל הדרכים ולהוציא מלבן את

המישה מיליון דולר לאיש המסור ביותר
לנאצר בכל ארץ סוריה, לראש הכולשת
הסורית על מנת שירצחו נפש, מגוהכת מדי
משיאמין בה ברדעת. אבל העובדה שה-
האשמה זו פורסמה על ידי דמשק וקאהיר,
ושהנשיא של הרפובליקה המאוחדת הכריז
עליה מגזורת בית הממשלה בדמשק, מראה
כי נאצר מוכן או מתכוון לצעדים הרבה
יותר מרעיושים מאשר הברית הצבאית
המתודשת עם תימן. אין זה חשוב מי
יחא קרבנו הקרוב, ירדן או הלכנון. מה
שחשוב הוא ש א י ן נאצר יכול ליישב
בשלווה. וכדרך כל דיקטאטור צמא הצלחות
וחסר אמצעים הוא מוכרח ל ה מ צ י א
לעצמו זרי החילה אם לא נמצא לו הזר
מאליו. ואין צורך לשוב ולתכזיב, כי
הסכנה לא בו בשלעצמו, כי אם באפומר
רופס המזרחי העומד על גבו.

יצחק עברי.

אם המוני אכיה בשלעצמם, ובפרט המוני
הודו, שזרחו שלום הם מטבעם, לפי מסור-
רתם רבת השנים ומסורת רבותיהם הגדו-
לים.
אך בין הסיכויים לעורר את עמי אכיה
ולדרבנם בכיוון זה הם מרובים ובין שהם
מועטים, הן לא אלמן העולם האסייתי
גם מהסודי אומות הרוחשים ידודות כנה
לישראל, כגון ראש ממשלת בורמה, אונו
ואחרים. על כל פנים, חשוב שמדינאי
אמריקני הוגה ובעל נכיון הביע אותה
דעה בדרך שהביעה. והזהיר על הסכנה
בדרך שהזהיר. כי בדבר אחד אין ספק:
גם אם נאצר אינו מוכן עדין להסתכן
במלחמה עם ישראל. הרי ע ז ו ת ו גדלה
והולכת והוא כבר באה לידי ביטוי בה-
אישמת „הקשר” לרצחון, שפירסם סראג’
ידירו ואישסודו הכרוי נגר מלך סעודית.
ההאשמה שהמלך או חותנו אמרו לתת

ידיעות

אברהם שאולזון ז"ל

בדרך למואמי, פלורידה מת המרפס
הידוע אברהם שאולזון. בן נ"ז שנה היה
במותו. יליד ירושלים, בא לניו יורק לפני
כשלושים וחמש שנה ועשה לו שם כמרפס
מוקיר ספרים והשוקד על הידור ההדפסה
ודיוקה. עבודת הביבליוגרפיה היתה קרוי
בה אל לבו והוא עסק בה מדי פעם בפעם.
ביש השנים האחרונות נדפס ה„כצרון”
בבית-הדפוס והוא טיפל בו בחריצות ובר-
אמונה. המנות מצא אותו כשהוא אומר
לכונן בית-הדפוס בפלורידה.
שלום לעפרו!

נחום ברוך מינקוב ז"ל

כב"ב אדר נפטר המשורר והמסאי האירי
הידוע נ. ב. מינקוב וילד ווארשה, בא

לאמריקה בשנת 1914 ולמד רפואה ומש-
פטים, אולם התגדר בספרותי והיה מעורכי
„אינויך”, כתב-העת שסלל דרך בשירה
אידית מודרנית. בשנים האחרונות היה
מוזכיר מערכת „צוקונפט” ומרצה לכפרות
אידית בניו-סקול.

„בעקבי הדור” ליעקב צוזמר.

בהוצאת „עגן” על יד ההסתדרות
העברית באמריקה הופיע ספרו של יעקב
צוזמר בשם „בעקבי הדור”, רשימות מסות
וזכרונות. ארבעה מדורים בספר: אישים
ותנועות, פרקי זכרונות, למועדים ולרג-
לים, פכים קטנים. הספר מכיל חומר כפי-
רותי והיסטורי מאלף על חיי ישראל
בארץ-מולדתו של המתבר, פודוליה וביסא-